

Lausunto

10.09.2024

Asia: VN/22967/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

ASIA: LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI OPINTOTUKILAIN JA YLEISESTÄ ASUMISTUESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

VIITE: OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖ 19.8.2024 DNRO VN/22967/2024

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi opintotukilain ja yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Lausunnonantajasta

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry on yleishyödyllisten ja omakustannusperusteella toimivien vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimialajärjestö, joka toimii jäsentensä edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestönä. KOVA:n jäsenet omistavat normaaleja vuokra-asuntoja, erityisryhmien vuokra-asuntoja tai asumisoikeusasuntoja.

KOVAlla on 133 jäsenyhteisöä. Niiden pysyvässä omistuksessa on yhteensä yli 330 000 vuokra- ja asumisoikeusasuntoa, joissa asuu yli 500 000 henkilöä. KOVAN jäsenet toimivat noin 150 kunnassa. KOVAN jäsenet omistavat noin 85 prosenttia rajoituksenalaisista normaaleista ARA-vuokra-asunnoista, noin 70 prosenttia kaikista rajoituksenalaista ARA-vuokra-asunnoista Suomessa ja noin 85 prosenttia asumisoikeusasunnoista Suomessa. KOVAN jäsenet aloittavat vuonna 2024 yhteensä noin 6 200 kohtuuhintaisen vuokra- ja asumisoikeusasunnon rakennuttamisen.

KOVA edustaa pitkäjänteisiä, pysyviä ja turvallisia vuokra- ja asumisoikeusasuntojen omistajia ja vuokranantajia. KOVA kehittää vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöjen toimintaedellytyksiä tekemällä vuokratalo- ja asumisoikeusyhteisöille Suomen parasta edunvalvontaa. KOVAN jäsenistö toimii siten, että pienituloisillakin ihmisillä on varaa laadukkaaseen ja kohtuuhintaiseen asumiseen.

Yleiset kommentit

Esitysluonnoksen mukaiseen asumislisään olisivat oikeutettuja opiskelijat, joka asuvat vuokra- tai asumisoikeusasunnossa tai muussa asumiseen soveltuvassa majoituksessa. Asumislisän määrä olisi enintään 80 prosenttia kuukausittaisista ja kuntaryhmittäin määräytyvistä enimmäisasumismenosta. Asumislisä olisi sidottu opintotuen nostamiseen. Asumislisän euromäärät esitetään sidottavaksi kansaneläkeindeksiin, jolloin niitä tarkistettaisiin jatkossa kustannuskehityksen perusteella vuosittain, mutta vasta sen jälkeen, kun etuuksien indeksijäädytys on lakannut.

KOVA katsoo, että opiskelijoiden siirtäminen yleisestä asumistuesta takaisin asumislisään heikentää merkittävästi opiskelijoiden perustoimeentuloa. Esityksen tavoitteena on valtiontalouden sopeuttamistarpeiden vuoksi vähentää opiskelijoiden asumisesta aiheutuvia menoja. Lisäksi tavoitteena on uudistaa aiemmin käytössä ollut asumislisä yhteisasumista suosivaksi ja taloudellisesti houkuttelevaksi. Esitysluonnoksen mukaan järjestelmän tulisi jatkossakin mahdollistaa ensisijaisesti täysipäiväinen opiskelu. KOVA huomauttaa, että tavoitteet ovat ristiriidassa esitysluonnoksessa esitetyn vaikutustenarvioinnin kanssa. Perusteluissa todetaan muun muassa, että asumislisään siirtyminen ja tuen pienentyminen voi lisätä työssäkäyntiä. Tämä taas todennäköisesti vähentää opiskeluun käytettyä aikaa ja hidastaa opintojen etenemistä.

Esityksessä on arvioitu, että jos asumislisään siirtyvien opiskelijoiden asumiskustannukset pysyisivät nykytasolla, asumisen tuki pienenesi noin 156 000 opiskelijalla. Lisäksi arvioidaan, että asumisen tuen poistuminen tai pienentyminen olisi vähintään 300 euroa vuodessa 140 000 opiskelijalla eli 70 prosentilla opintotuen saajista. KOVA pitää tuen leikkausta merkittävänä.

Asumislisän ehtojen vuoksi suurimmalla osalla opintotuen saajista tulisi olla nykyistä edullisempi asunto. KOVA huomauttaa, että kohtuuhintaisia asuntoja ei ole tarjolla kysyntää vastaavaa määrää.

Asuntomarkkinatilanne on erityisen haastava suuremmissa kaupungeissa. KOVA muistuttaa myös pääministeri Petteri Orpon hallituksen päätöksestä vähentää kohtuuhintaisen valtion tukeman asuntotuotannon määrää. Orpon hallitus on lisäksi leikannut merkittävästi erityisryhmien investointiavustuksen määrää, mikä tarkoittaa, ettei uusia kohtuuhintaisia opiskelija-asuntoja voida myöskään rakentaa lisää tulevina vuosina.

KOVA kiinnittää huomiota myös siihen, että tällä hallituskaudella jo toteutetut sosiaaliturvaleikkaukset, jotka kohdistuvat myös yleiseen asumistukeen ja toimeentulotukeen, näkyvät jo nyt kohtuuhintaisten asuntojen kysynnässä. KOVA jäsenyhteisöissä on havaittu keväästä alkaen, että asukkaat etsivät nyt säästöjä asumiskustannuksista hakemalla vaihtoa pienempään ja edullisempaan asuntoon. Kohtuuhintaisten asuntojen hakijoiden yleisin hakutoive on yksiö tai kaksio. Samaan aikaan kuitenkin kohtuuhintaisten asuntotoimijoiden, poislukien opiskelija-asuntoyhtiöt, yleisin asuntotyyppi on kaksio. Kohtuuhintaista asunnoista on siis jo valmiiksi erittäin suuri kysyntä.

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että opiskelijat, joilla ei ole mahdollista saada lainaa eikä palkkatuloja ole, voivat joutua turvautumaan toimeentulotukeen. KOVA huomauttaa, että toimeentulotuen tulisi aina olla viimesijainen tuki. KOVA kiinnittää myös huomiota siihen, ettei asumislisä ole ympärivuotinen tuki, vaan se katkeaa kesäkuukausiksi. Opiskelijoiden on voitava turvata asumisensa myös kesällä, riippumatta siitä onko opintoja mahdollista tehdä kesällä tai onko opiskelija saanut kesätöitä.

KOVA painottaa myös, että opiskelijoiden siirtäminen asumislisälle on jälleen yksi asuntopolitiikan pitkäjänteisyyttä heikentävä tekijä. Kun opiskelijat siirrettiin yleisen asumistuen piiriin, sillä oli vaikutusta opiskelijoiden valitsemiin asumisratkaisuihin. Asuntojen kysynnän muutos vaikutti myös asuntotuotantoon. Soluasuntoja on muutettu yksiöiksi ja kaksioiksi. Yhteisasumiseen soveltuvia asuntoja ei ole tarjolla samalla tavalla kuin ennen muutosta. KOVA katsoo, että tällaiset nopeat suunnanmuutokset asumisen tuissa eivät ota huomioon tuensaajien tosiasiallisia mahdollisuuksia järjestää asumisensa uuden tukitason mukaisesti. KOVA korostaa, että asumislisään siirtyminen ei tarkoita, että edullisia opiskelija-asuntoja ja yhteisasumiseen sopivia asuntoja olisi riittävästi tarjolla kaikille niitä tarvitseville.

KOVA haluaa huomauttaa, ettei KOVA kuulunut lausuntopyynnön jakeluun. KOVA on viime vuosina lausunut niin yleiseen asumistukeen kuin toimeentulotukeen liittyvistä asioista, ja pyytänyt että saisi jatkossa erityisesti näitä asioita koskevat lausuntopyynnöt automaattisesti. KOVA huomauttaa myös, ettei lausuntopyynnön jakelussa ollut muitakaan kiinteistöalan toimijoita. KOVA pyytää opetus- ja kulttuuriministeriötä kiinnittämään lausuntopyyntöjen jakeluun huomiota ja varmistamaan, että KOVA saa jatkossa asumisen tukiin liittyvät lausuntopyynnöt automaattisesti.

Helsingissä 10.9.2024,

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry

Jouni Parkkonen

Toimitusjohtaja

Lisätietoja: Lakimies Vilma Pihlaja, puh. 050 472 9430, vilma.pihlaja@kovary.fi

Parkkonen Jouni

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry